

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

מכגשים אורייניים

"מאקס לשיאור"

קריאה מונחית של טקסטים מעולם השיח העיוני
עם התלמידים בביתה

סיגי שם־טוב

מדריכה מחוזית בחינוך הלשוני, מחוז מרכז

ד"ר לימור קולן

מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

כמה מילים על הוראה טובה...

↗ היא מעוררת עניין, סקרנות אוריינית והנעה ללמידה אוריינית.

↗ היא רלוונטית.

↗ היא מעוגנת בתוכן ובהקשר.

↗ היא מזמנת התנסויות של למידה פעילה וחקרנית.

↗ היא מסייעת לתלמידים להגיע להבנות רחבות ומעמיקות יותר מההבנות

שהם הגיעו אליהן בכוחות עצמם.

↗ היא מתחשבת במאפיינים האינדיבידואליים.

↗ היא מעניקה סיוע ופיגומים להבנה וללמידה.

↗ תומכת בהבניית הידע ובארגון שלו.

↗ היא תומכת במיקוד השליטה הפנימי.

מכגשים אוריינים

קריאה מונחית של טקסטים עם התאידים בכיתה

קריאה של טקסטים מסוגים שונים למטרות שונות

עירור הדמיון והרגש

עירור הסקרנות האוריינית והפליאה

הנאה מקריאה והנעה לקריאה

למידה, צבירת ידע והפקת משמעות

פיתוח החשיבה

שכלול המיומנויות האורייניות

מפגשים אורייניים

"מאקסט לשיעור"

קריאה מונחית של טקסט עם
התלמידים בכיתה

ד"ר לימור קולן
מפמ"ר עברית בגיל הרך וביסודי

"מצפן ההוראה"

ההקשר האורייני

אתגרים

1. מטרות ההוראה והלמידה
המשותפות והאישיות
2. נגישות אוריינית
3. מאפייני התיווך

הטקסט

- סוגת הטקסט** והמטרה התקשורתית
עולם התוכן – מוכרות, דחיסות הרעיונית,
מפורשות
- מבנה הטקסט** – המבנה הלוגי של הטקסט
לכידות, קישוריות
- לשון הטקסט** – מורכבות לשונית
היצג – כתיב, אמצעים ויזואליים

הזדמנויות

1. פיתוח השיח המורחב הדבור
2. קידום שטף קריאה
3. פיתוח מיומנויות הבעה בכתב
4. ידע לשוני ואוצר מילים
5. פיתוח ידע מטא-טקסטואלי
6. פיתוח מיומנויות של הבנת הנקרא
ואסטרטגיות קריאה
*הרחבת ידע עולם

התקסט

בואו עננים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר **ענן**. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע,

וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו **הערפל**. אם מסתכלים על העננים אפשר להבחין שהם זזים. הרוח היא שגורמת להם לזוז - היא דוחפת אותם. וגם משנה את צורתם. במבט מן האדמה נראה לנו שהעננים זזים לאט, אך למעשה הם מתקדמים במהירות רבה. יש עננים שמתקדמים מהר יותר ממכונית נוסעת. הרוח גם משנה את צורתם של העננים, לכן אנחנו רואים עננים בצורות שונות אשר מתחלפות כל הזמן.

כאשר טיפות המים מתחברות זו לזו והופכות לטיפות גדולות יותר, הענן נעשה כבד ולכן הטיפות נופלות אל הקרקע ויורד **גשם**. ענן גשם גדול יכול לספק את כל צרכיה של עיר כמו חצור הגלילית. בימים קרים במיוחד קורה שטיפות המים קופאות באוויר עוד לפני שהן מגיעות לקרקע. אז ניתכים על האדמה כדורי קרח קטנים ולבנים - **ברד**, אך כאשר הטמפרטורה (מידת החום) בתוך הענן נמוכה במיוחד, טיפות המים קופאות קשה עד יין בתוך הענן והופכות לפתיתי **שלג**. בישראל יורד שלג לעתים רחוקות משום שלא קר כל כך בחורף.

בזכות העננים יורד גשם וללא הגשם לא היו נאספים מים באגמים, בנהרות ובנחלים וללא מים הרי אין חיים. אבל העננים חשובים לא רק בגלל הגשם שהם מביאים. חשיבותם גם בכך שהם עוזרים להגן עלינו מפני חום השמש. במשך היום העננים חוסמים חלק מקרני השמש, ובכך מקררים במידת מה את האוויר שעל הקרקע. בלילה, לעומת זאת, העננים מונעים מהחום לברוח, וכך גורמים לאוויר על הקרקע להיות חם יותר. לכן, לילות שבהם השמים אינם מעוננים קרים יותר מלילות מעוננים.

(מתוך מסע צעיר גיליון 81, 2004)

בואו עננים

פסקה ראשונה
מהו ענן? כיצד הוא נוצר?
מהו ערפל?

פסקה שנייה
כיצד העננים נעים? (רוח ומהירות)

פסקה שלישית
כיצד נוצרים המשקעים?

פסקה רביעית
מדוע העננים חשובים?

הטקסט

מאפייני הטקסט

מטרת הטקסט: מסירת מידע, הסבר ותיאור.

מבנה הטקסט:

מבנה פסקתי

דחיסות רעיונות

אין כותרות משנה, אבל יש מילות מפתח

היצג ויזואלי - תמונות

הזדמנויות

בואו עננים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע,

וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו הערפל. אם מסתכלים על העננים אפשר להבחין שהם זזים. הרוח היא שגורמת להם לזוז - היא דוחפת אותם. וגם משנה את צורתם. במבט מן האדמה נראה לנו שהעננים זזים לאט, אך למעשה הם מתקדמים במהירות רבה. יש עננים שמתקדמים מהר יותר ממכונת נוסעת. הרוח גם משנה את צורתם של העננים, לכן אנחנו רואים עננים בצורות שונות אשר מתחלפות כל הזמן.

כאשר טיפות המים מתחברות זו לזו והופכות לטיפות גדולות יותר, הענן נעשה כבד ולכן הטיפות נופלות אל הקרקע ויורד גשם. ענן גשם גדול יכול לספק את כל צרכיה של עיר כמו חצור הגלילית. בימים קרים במיוחד קורה שטיפות המים קופאות באוויר עוד לפני שהן מגיעות לקרקע. אז ניתכים על האדמה כדורי קרח קטנים ולבנים - ברד, אך כאשר הטמפרטורה (מידת החום) בתוך הענן נמוכה במיוחד, טיפות המים קופאות קשה עד כדין בתוך הענן והופכות לפתיתי שלג. בישראל יורד שלג לעתים רחוקות משום שלא קר כל כך בחורף.

1. פיתוח השיח המורחב הדבור
 2. קידום שטף קריאה
 3. פיתוח מיומנויות הבעה בכתב
 4. ידע לשוני ואוצר מילים
 5. פיתוח ידע מטא-טקסטואלי
 6. פיתוח מיומנויות של הבנת הנקרא ואסטרטגיות קריאה
- *הרחבת ידע עולם

אתגרים

1. מבנה לוגי מורכב להבנה
2. משלב לשוני אוצר מילים – גבוה, מגוון, מילים במבנה מורכב, מבנה תחבירי מורכב, דימויים
3. דחיסות רעיונית

בואו עננים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע, וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו הערפל.

אם מסתכלים על העננים אפשר להבחין שהם זזים. הרוח היא שגורמת להם לזוז – היא דוחפת אותם. וגם משנה את צורתם. במבט מן האדמה נראה לנו שהעננים זזים לאט, אך למעשה הם מתקדמים במהירות רבה. יש עננים שמתקדמים מהר יותר ממכונית נוסעת. הרוח גם משנה את צורתם של העננים, לכן אנחנו רואים עננים בצורות שונות אשר מתחלפות כל הזמן.

כאשר טיפות המים מתחברות זו לזו והופכות לטיפות גדולות יותר, הענן נעשה כבד ולכן הטיפות נופלות אל הקרקע ויורד גשם. ענן גשם גדול יכול לספק את כל צרכיה של עיר כמו חצור הגלילית. בימים קרים במיוחד קורה שטיפות המים קופאות באוויר עוד לפני שהן מגיעות לקרקע. אז ניתכים על האדמה כדורי קרח קטנים ולבנים – ברד, אך כאשר הטמפרטורה (מידת החום) בתוך הענן נמוכה במיוחד, טיפות המים קופאות כשהן עדיין בתוך הענן והופכות לפתיתי שלג. בישראל יורד שלג לעתים רחוקות משום שלא קר כל כך בחורף.

"מצפן ההוראה"

למידה בחברותא

מורה נודדת

מובילה

צופה

משתתפת

"איתי ואיזי"

"איתי" – קריאה מונחית

בקבוצה קטנה: "מטקסט

לשיעור"

"איזי" – למידה בחברותא

מפגשים אורייניים

אחרי הקריאה

1. מהלכים גנריים
2. נתיבים ללמידה אוריינית

מהלך הקריאה

- קריאה דיאלוגית, קשובה
מנוטרת הבנה

לפני הקריאה

1. נגישות לעולם התוכן
2. נגישות לשונית
3. עירור הסקרנות האוריינית

שלבים בתכנון הקריאה המונחית

לפני הקריאה

"כרטיס כניסה"

1. נגישות לידע עולם – העלאת ידע עולם קודם, הבניית ידע ראשוני
2. נגישות לשונית
3. עירור הסקרנות האוריינית – עירור עניין והנעה לקריאה

מדוע חשוב להכין את התלמידים לקראת הקריאה?

- עירור הסקרנות וההנעה לקריאה
- נגישות אוריינית המפתחת תחושת מסוגלות
- מודעות לחשיבות של אוצר מילים וידע עולם להבנת הנקרא

רכיבי האוריינות הלשונית ידע ומיומנויות

- ✓ ידע עולם
- ✓ אוצר מילים
- ✓ ידע לשוני
- ✓ שטף קריאה – זיהוי מילים

במהלך הקריאה

קריאה דיאלוגית, קשובה, מנוטרת הבנה

עיון ודיון בטקסט

התרת חסמי הבנה – דיאלוג, בניית משמעות

הטקסט

מגוון אפשרויות לתיהלוך הקריאה:

קריאה
דמומה
עצמית

קריאה
שיתופית
בחברותא

מורה
מקריאה

איך מעוררים תלמידים לקריאה קשובה ומנוטרת הבנה?

- עצירות מתודיות ★
- "כרטיס ניווט" לניהול הקריאה
- הדגמה Modeling

רכיבי האוריינות הלשונית ידע ומיומנויות

✓ שטף קריאה

✓ הבנת הנשמע

✓ הבנת הנקרא

✓ הבעה בדיבור ובכתיבה

✓ יסות הקריאה

✓ אסטרטגיות קריאה

היבטים פסיכו-פדגוגיים

קריאה
דמומה
עצמית

- ✓ מותאם לקוראים מיומנים.
- ✓ ניהול אוטונומי של הקריאה.
- ✓ מאפשר זמן לתיווך פרסונלי.
- ✓ עשוי לתסכל קוראים לא מיומנים.

קריאה
שיתופית
בחברותא

מודל פדגוגי דינמי המשלב בין
הקראה קולית לקריאה עצמאית.

מורה
מקריאה

- ✓ נוסך תחושת מסוגלות
- ✓ מקדם הבנה
- ✓ מפתח תלותיות ומחלישה את הדיאלוג הפנימי
- ✓ הדגמה לקריאה רהוטה משפר את שטף הקריאה (modeling)
- ✓ מקדמת הנאה מקריאה ומעודדת הנעה לקריאה

אלחרי הקריאה

"כרטיס יציאה"

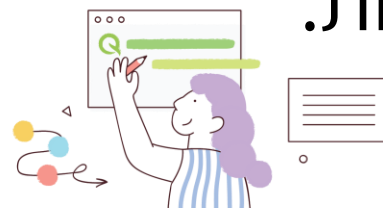
מדוע הטקסט הזה נכתב? מה הכותב רצה לומר?

מהלכים גנריים

1. זיהוי הרעיון המרכזי של הטקסט.
2. יצירת קורפוס מילות מפתח של הטקסט.
3. חיבור שאלות.

נתיבים ללמידה אוריינית

קריאה חוזרת של הטקסט למטרות שונות.
הוראה מפורשת של ידע ומיומנויות.

רכיבי האוריינות הלשונית ידע ומיומנויות

שטף קריאה
הבנת הנקרא
הבעה בדיבור ובכתיבה
אסטרטגיות קריאה

נתיבים ללמידה אוריינית

01	02	03
קידום הבנת הנקרא ואסטרטגיות קריאה	הרחבת ידע לשוני ואוצר מילים	ביסוס שטף קריאה
04	05	06
פיתוח ידע מטא טקסטואלי	קידום הבעה בכתב	פיתוח כישורי השיח וההבעה

שלבים בתכנון הקריאה המונחית

לפני הקריאה

"כרטיס כניסה"

1. נגישות לידע עולם – העלאת ידע עולם קודם, הבניית ידע ראשוני
2. נגישות לשונית
3. עירור הסקרנות האוריינית – עירור עניין והנעה לקריאה

מדוע חשוב להכין את התלמידים לקראת הקריאה?

- עירור הסקרנות וההנעה לקריאה
- נגישות אוריינית המפתחת תחושת מסוגלות
- מודעות לחשיבות של אוצר מילים וידע עולם להבנת הנקרא

רכיבי האוריינות הלשונית
ידע ומיומנויות

- ✓ ידע עולם
- ✓ אוצר מילים
- ✓ ידע לשוני
- ✓ שטף קריאה – זיהוי מילים

שלבים בתכנון המכש האורייני

ז'פני הקריאה

קריאת
טקסטון

צפייה
בסרטון

התבוננות
בתמונות

KWL
שלב ראשון
ושני

הכנה לקריאת
הקריאה

קריאת
הכותרת
עיון ודין

דאבל

תפזורת

חקירת
מילים

"כרטיס כניסה"

1. נגישות לעולם התוכן – העלאת ידע עולם קודם, הבניית ידע ראשוני
2. נגישות לשונית
3. עירור הסקרנות האוריינית – עירור עניין והנעה לקריאה

התבוננות
בתמונות

השראות להוראה
השלמת דימויים:
העננים נראים כמו...
העננים דומים ל...
...

בחברותא
לכתוב כמה שיותר מילים
שמתארות את העננים.

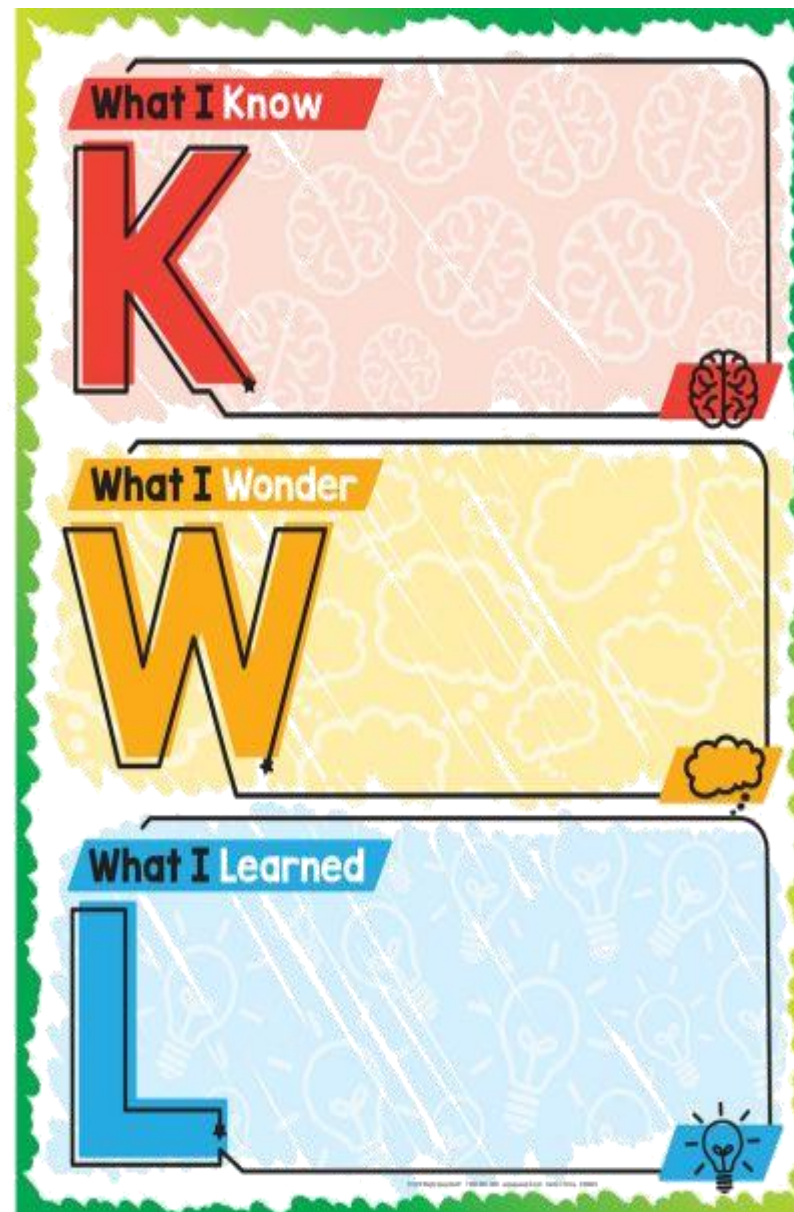

KWL
שלב ראשון
ושני

צפייה
בסרטון

מה למדתי? אז: מה הבנתי?	מה אני רוצה לדעת עוד? אז: מה אני יכול ללמוד עוד?	מה אני יודע/ת? אז: מה אני משער, מנחש? אז: מה אני חושב שאני יודע?

KWL
שלב ראשון
ושני

יר"ל - יודע/ת, רוצה לדעת, למדתי- מכון ברנקו ויס

כמהלך הקריאה

קריאה פעילה – קריאה דיאלוגית, קשובה, מנוטרת
הבנה

עיון ודיון בטקסט

בניית משמעות הטקסט

מגוון אפשרויות לתיהלוך הקריאה:

קריאה
דמומה
עצמית

קריאה
שיתופית
בחברותא

מורה
מקריאה

איך מעוררים תלמידים לקריאה קשובה ומנוטרת הבנה?

- עצירות מתודיות ★
- "כרטיס ניווט" לניהול הקריאה
- הדגמה Modeling

רכיבי האוריינות הלשונית ידע ומיומנויות

✓ שטף קריאה

✓ הבנת הנשמע

✓ הבנת הנקרא

✓ הבעה בדיבור ובכתיבה

✓ יסות הקריאה

✓ אסטרטגיות קריאה

במהלך הקריאה

בחירת אופני
הקריאה
בהלימה למאפייני
הטקסט ולפרופיל
האורייני של
התלמידים

קריאה
עצמאית

קריאה
בחברותא

מורה
מקריאה
לקבוצה

"אינטראקציות חברתיות
מגוונות המאפשרות ניהול
דיאלוג עם אחרים הן המסגרת
הטובה ביותר לתמוך בבניית
עולם הטקסט של הקורא".

ויגוצקי, 1978

קריאה פעילה

קריאה דיאלוגית, קשובה, מנוטרת
הבנה
תכנון העצירות המתודיות לשיח
ולדיאלוג

מורה
מקריאה
לקבוצה

בואו עננים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לעננים העננים נמצאים בגובה

ניטור הבנה

השלמת משפטים:
ענן נראה כמו...
בתוך הענן יש...

ניטור הבנה – הבעה בכתב

מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע, וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו הערפל.

מה זה
ערפל?

חברותא

בואו עֲנָנִים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. העננים נמצאים בגובה

ניטור הבנה
השלמת משפטים:
ענן נראה כמו..
בתוך הענן יש...

ניטור הבנה - משימת כתיבה

מה זה
ערפל?

מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע, וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו הערפל.

אחרי הקריאה

"כרטיס יציאה"

- ✓ אוצר מילים
- ✓ הבנת הנקרא
- ✓ חקירת מבנה המילה
- ✓ שטף קריאה
- ✓ הבעה בדיבור ובכתיבה

1. יצירת קורפוס מילים – מילות מפתח
הזמנה לשיח – טיעון, עיגון בטקסט,
השוואה, הצגת רעיונות מרכזיים

עניין
טיפוח
משקעים
שג
מלג אויר

ענו
רוח
ערפל
גשם

"כרטיס יציאה"

2. שאלות המסכמות את הטקסט

① מהי מטרת הטקסט?

② במה עוסק הטקסט? כתבו!

לשיח עמיתים / מטלה להגשה

③ בחרו נושא מתוך הטקסט וכתבו לו הסבר

"כרטיס יציאה" 2

מזמן הזדמנות לניטור

הבנה ולהערכה.

✓ בחרו שאלות עוגן

✓ שוחחו על נסיבות השיח

✓ צרו הזדמנות להערכה

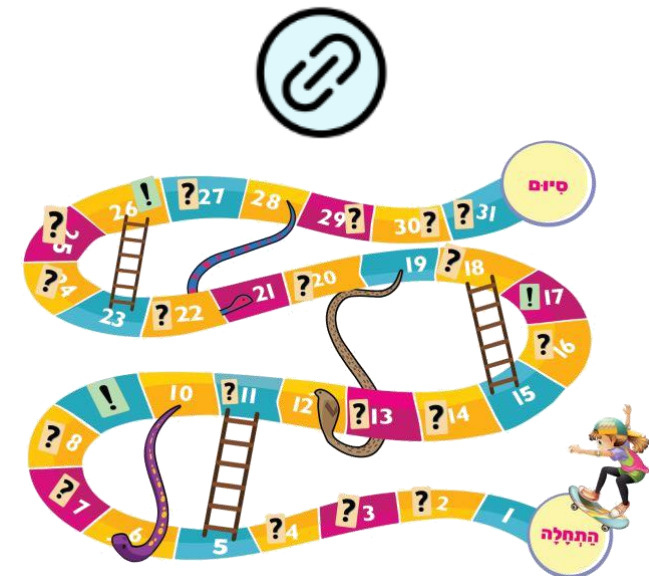
המשולבת בלמידה

"כרטיס יציאה"

שאלות ברמות הבנה שונות
חזרה אל הטקסט – קריאה
מרפרפת/מעמיקה
משחוק הלמידה
הבעה

3. חיבור שאלות – בחברותא

כניסה חוזרת לטקסט – לשם מה? עם מי?

רכיבי האוריינות הלשונית ידע ומיומנויות

1. פיתוח השיח המורחב הדבור
2. קידום שטף קריאה
3. פיתוח מיומנויות הבעה בכתב
4. ידע לשוני ואוצר מילים
5. פיתוח ידע מטא־טקסטואלי
6. פיתוח מיומנויות של הבנת הנקרא
ואסטרטגיות קריאה
*הרחבת ידע עולם

אלוהי הקריאה

הרחבת ידע לשוני ואוצר מילים

- משפר את שטף הקריאה ✓
- תורם להבנת הנקרא ✓
- ישפיע על איכות השיח הדבור והכתוב ✓

הזדמנויות לביסוס ידע לשוני "מן הטקסט אל הלשון"

שם תואר

פעלים

צירופי סמיכות

דימויים

פרקטיקת ההוראה: חקירת מילים ומשפטים
מודעות מורפולוגית – ערנות + ידע (על מבנה המילה
והיחידות נושאות משמעות במילה).

1. איסוף מילים
2. שיח מטא לשוני – מבנה ומשמעות
3. יצירת רשימת מילים על-פי העקרון המורפולוגי –
בולטות, סדירות
4. עומק ורוחב הלקסיקון

בואו עננים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע, וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו הערפל.

אם מסתכלים על העננים אפשר להבחין שהם זזים. הרוח היא שגורמת להם לזוז - היא דוחפת אותם. וגם משנה את צורתם. במבט מן האדמה נראה לנו שהעננים זזים לאט, אך למעשה הם מתקדמים במהירות רבה. יש עננים שמתקדמים מהר יותר ממכונית נוסעת. הרוח גם משנה את צורתם של העננים, לכן אנחנו רואים עננים בצורות שונות אשר מתחלפות כל הזמן.

כאשר טיפות המים מתחברות זו לזו והופכות לטיפות גדולות יותר, הענן נעשה כבד ולכן הטיפות נופלות אל הקרקע ויורד גשם. ענן גשם גדול יכול לספק את כל צרכיה של עיר כמו חצור הגלילית. בימים קרים במיוחד קורה שטיפות המים קופאות באוויר עוד לפני שהן מגיעות לקרקע. אז ניתכים על האדמה כדורי קרח קטנים ולבנים - ברד, אך כאשר הטמפרטורה (מידת החום) בתוך הענן נמוכה במיוחד, טיפות המים קופאות כשהן עדיין בתוך הענן והופכות לפתיתי שלג. בישראל יורד שלג לעתים רחוקות משום שלא קר כל כך בחרף.

בואו עננים / ליאור שמיר

העננים בשמים נראים כמו כריות רכות, כמו ערמות גדולות של צמר גפן או כמו נוצות. אבל העננים הם אוסף של טיפות מים קטנטנות או גושי קרח זעירים, שמעופפים להם ברוח עד שהם מתקבצים יחד. כאשר הרבה טיפות מים או קרח כאילו מתאספות יחד נוצר ענן. לפעמים העננים נמצאים בגובה רב. אלה עננים קלים אשר שטים גבוה מעל פני האדמה. עננים כבדים, לעומת זאת, קרובים יותר לאדמה. לפעמים קורה שענן יורד ממש עד הקרקע,

וכאשר אנחנו יוצאים החוצה אנחנו נמצאים ממש בתוכו. זהו הערפל.

אם מסתכלים על העננים אפשר להבחין שהם זזים. הרוח היא שגורמת להם לזוז - היא דוחפת אותם. וגם משנה את צורתם. במבט מן האדמה נראה לנו שהעננים זזים לאט, אך למעשה הם מתקדמים במהירות רבה. יש עננים שמתקדמים מהר יותר ממכונית נוסעת. הרוח גם משנה את צורתם של העננים, לכן אנחנו רואים עננים בצורות שונות אשר מתחלפות כל הזמן.

כאשר טיפות המים מתחברות זו לזו והופכות לטיפות גדולות יותר, הענן נעשה כבד ולכן הטיפות נופלות אל הקרקע ויורד גשם. ענן גשם גדול יכול לספק את כל צרכיה של עיר כמו חצור הגלילית. בימים קרים במיוחד קורה שטיפות המים קופאות באוויר עוד לפני שהן מגיעות לקרקע. אז ניתכים על האדמה כדורי קרח קטנים ולבנים - ברד, אך כאשר הטמפרטורה (מידת החום) בתוך הענן נמוכה במיוחד, טיפות המים קופאות קשה עדיון בתוך הענן והופכות לפתיתי שלג. בישראל יורד שלג לעתים רחוקות משום שלא קר כל כך בחרף.

גושי קרח
כדורי קרח
פתיתי שלג
כדורי שוקולד
משקפי שמש
ימי הולדת
דמי כיס
גני ילדים
ילדי הכיתה

מתחברות
נונקבצים
מסתכלים
מתחברות
מתקדמים
מתחלפות
מתחברות

קפא
קופאים
קופאות
לקפוא
קפוא
הקפאה
מקפיא

"קילוף"

מהו הלב של המילה?

מהן צירופי המילים המתחברים למילה?

הוספת מילים לרשימה
קריאה של המילה ברצף

העשרה והרחבה

1. יצירת משחק מסלול עם קלפי השאלות
2. חידון נכון או לא נכון על עובדות מהטקסט
3. חקר – חזאות וצפייה בעננים
4. שירים על עננים – כיצד העננים מתוארים בשירים
על ענן כביש / אנדה עמיר
בואו עננים / לאה גולדברג

עקרונות דיזקטיים ופסיכו-פדגוגיים להוראת שפה ואוריינות

הוראה מונחית
ומפורשת של ידע
ומיומנויות

גישה הוליסטית להוראת
השפה והאוריינות
המעוגנת בתוכן

למידה פעילה המשלבת
למידת עמיתים

למידה בהנאה!
עירור סקרנות אוריינית, משחוק
התרגול

הערכה ומשוב
המשולבים בלמידה

קידום שפה ואוריינות
בתהליכים אוניברסליים
ופרסונליים